

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu: **Filozofia humanistyki (1400-Kog24FH-SP)**

Nazwa w języku polskim:

Nazwa w jęz. angielskim: **PHILOSOPHY OF THE HUMANITIES**

Dane dotyczące przedmiotu:

Jednostka oferująca przedmiot: Kolegium I
Przedmiot dla jednostki: Kolegium I
Cykl dydaktyczny: Semestr letni 2025/26
Koordynator przedmiotu cyklu: Magdalena Krasińska

Domyślny typ protokołu dla przedmiotu:

Zaliczenie

Język wykładowy:

polski

Profil

ogólnoakademicki

Typ przedmiotu

moduł zajęć do wyboru

Dane dotyczące przedmiotu cyklu:

Domyślny typ protokołu dla przedmiotu cyklu:

Zaliczenie

Efekty kształcenia modułu zajęć

K_W1 Ma podstawową wiedzę o miejscu kognitywistyki w systemie nauk oraz o jej przedmiotowych i metodologicznych powiązaniach z filozofią
K_W3 Rozumie, czym jest teoria naukowa i jaka jest jej rola w wyjaśnianiu funkcjonowania człowieka
K_W16 Wskazuje podstawowe zasady formułowania hipotez i ich uzasadniania, zarówno w obszarze nauk humanistycznych jak i przyrodniczych
K_K1 Zna ograniczenia własnej wiedzy i rozumie potrzebę dalszego kształcenia
K_K7 Docenia znaczenia refleksji humanistycznej dla rozwoju nauki i techniki

Szczegóły zajęć i grup

Wykład (30 godzin)

Literatura:

G. Vico, Nauka nowa, przeł. J. Jakubowicz, Warszawa 1966.
E. Cassirer, Logika nauk o kulturze: pięć studiów, przeł. P. Parszutowicz, Kęty 2011.
H.-G. Gadamer, Prawda i metoda. Zarys hermeneutyki filozoficznej, przeł. B. Baran, Kraków 1993.
J.G. Herder, Rozprawa o pochodzeniu języka, w: tenże, Wybór pism, przeł. J. Gałęcki [et al.], Wrocław 1988.
F. Bacon, Novum organum, przeł. J. Wikarjak, Warszawa 1955.
H. Blumenberg, Paradygmaty dla metaforologii, przeł. B. Baran, Warszawa 2017.
D. Draaisma, Machina metafor. Historia pamięci, przeł. R. Pucek, Warszawa 2009.
J. Łotman, Uniwersum umysłu. Semiotyczna teoria kultury, tłum. B. Żyłko, Wyd. UG, Gdańsk 2008.

Efekty uczenia się:

K_W1 Ma podstawową wiedzę o miejscu kognitywistyki w systemie nauk oraz o jej przedmiotowych i metodologicznych powiązaniach z filozofią
K_W3 Rozumie, czym jest teoria naukowa i jaka jest jej rola w wyjaśnianiu funkcjonowania człowieka
K_W16 Wskazuje podstawowe zasady formułowania hipotez i ich uzasadniania, zarówno w obszarze nauk humanistycznych jak i przyrodniczych
K_K1 Zna ograniczenia własnej wiedzy i rozumie potrzebę dalszego kształcenia
K_K7 Docenia znaczenia refleksji humanistycznej dla rozwoju nauki i techniki

Metody i kryteria oceniania:

1) Warunki zaliczenia

Warunkiem uzyskania zaliczenia przedmiotu jest przystąpienie do kolokwium pisemnego na koniec semestru. Kolokwium obejmuje zakres materiału omawianego na wykładach, zgodnie z tematyką zajęć i literaturą wskazaną w sylabusie. Przed kolokwium studenci otrzymają listę pytań zaliczeniowych, która będzie obejmować kluczowe zagadnienia omawiane w trakcie kursu. Do zaliczenia nie jest wymagana obecność na wykładach, jednak znajomość ich treści jest niezbędna do pozytywnego wyniku kolokwium.

2) Kryteria oceniania

Kolokwium ustne będzie oceniane według następujących kryteriów:

1. Znajomość materiału wykładowego
o Czy student potrafi poprawnie przedstawić omawiane koncepcje filozoficzne i ich kluczowe założenia?
o Czy zna historyczny i metodologiczny kontekst nauk humanistycznych?
2. Umiejętność analizy i syntezy wiedzy
o Czy student potrafi logicznie powiązać omawiane zagadnienia?
o Czy potrafi wykazać związek między różnymi ujęciami filozofii humanistyki?
3. Zrozumienie roli metafor, interpretacji i modeli w naukach humanistycznych
o Czy student potrafi wyjaśnić, jak metaforyczne modele wpływają na rozumienie rzeczywistości?
o Czy potrafi wskazać przykłady zastosowania tych modeli w filozofii, nauce i kulturze?
4. Krytyczne myślenie i umiejętność argumentacji
o Czy student potrafi przedstawić własne stanowisko wobec omawianych zagadnień?

o Czy umie podać argumenty popierające swoją interpretację?
3) Skala ocen końcowych od 51% do 60% punktów – dst, powyżej 60% do 70% punktów – dst+, powyżej 70% do 80% punktów – db, powyżej 80% do 90% punktów – db+, powyżej 90% punktów – bdb.
Zakres tematów zajęć:
1) Miejsce humanistyki w strukturze ludzkiego poznania. 2) Specyfika humanistyki: geneza i typologia nauk, klasyczne koncepcje. 3) Semiosfera, jej granice i semiotyczna pamięć kultury. 4) Liber naturae: „księga natury” jako metafora doświadczenia świata i model poznania rzeczywistości (od modelu katoptrycznego do modelu cyfrowego). 5) Antropologia zmysłowości: ciało, afekt i wyobrażenia w nowożytnej refleksji filozoficznej. 6) Człowiek jako istota środowiskowa: natura, zmysły i ekspresja w myśli nowożytnej. 7) Teorie pochodzenia języka: filozoficzne spory o genezę języka. 8) Elementy humanistyki w nowożytnym przyrodoznawstwie: od F. Bacona do J.W. von Goethego. 9) Język metaforyczny w filozofii i naukach przyrodniczych - o metaforologii Hansa Blumenberga. 10) Metaforyczne modele ludzkiego umysłu: tabliczka, pismo, pałac, labirynt, camera obscura.
Literatura uzupełniająca
M.P. Markowski, Polityka wrażliwości: wprowadzenie do humanistyki, Kraków 2013. E.R. Curtius, Literatura europejska i łacińskie średniowiecze, przeł. A. Borowski, Kraków 1997. T. Kuhn, Struktura rewolucji naukowych, przeł. H. Ostromecka, Warszawa 2009. A. R. Hall, Rewolucja naukowa 1500-1800: kształtowanie się nowożytnej postawy naukowej, przeł. T. Zembruski, Warszawa 1966. P. Rossi, Filozofowie i maszyny (1400-1700), przeł. A. Kreisberg, Warszawa 1978. A. Bednarczyk, Johann Wolfgang Goethe: problemy metodologiczne teorii typu morfologicznego, Wrocław-Warszawa 1973. A. Drózd, Od liber mundi do hipertekstu. Książka w świecie utopii, Biblioteka Analiz, Warszawa 2009. E. Szczęsna, Piśmienne bycie w przestrzeni cyfrowej. Współczesne ślady tożsamości, Zagadnienia Rodzajów Literackich, 2013, LVI z. 2. E. Szczęsna, U podstaw tekstu i dyskursu. Znak digitalny – specyfika i struktura, „Teksty Drugie” 2014, 3. E. Szczęsna, Humanistyka wobec rozwoju technologii cyfrowych, „Teksty Drugie” 2017, 1. Ch. Vandendorpe, Od papirusu do hipertekstu. Esej o przemianach tekstu i lektury, Wyd. UW, Warszawa 2008.
Metody dydaktyczne
wykład kursowy wykład w toku problemowym
Rygorystyka zaliczenia zajęć
zaliczenie na ocenę
Dane grup zajęciowych
Grupa numer 1
Prowadzący grupy:
Magdalena Krasińska
Ćwiczenia (15 godzin)
Literatura: G. Vico, Nauka nowa, przeł. J. Jakubowicz, Warszawa 1966. J.G. Herder, Rozprawa o pochodzeniu języka, w: tenże, Wybór pism, przeł. J. Gałęcki [et al.], Wrocław 1988. D. Draaisma, Machina metafor. Historia pamięci, przeł. R. Pucek, Warszawa 2009. M.P. Markowski, Polityka wrażliwości. Wprowadzenie do humanistyki, Universitas, Kraków 2013. H.-G. Gadamer, Prawda w naukach humanistycznych, w: tenże, Teoria, etyka, edukacja. Eseje wybrane, wyb. R. Godoń, Wyd. UW, Warszawa 2008. H.-G. Gadamer, Idea uniwersytetu – wczoraj, dziś, jutro, w: tenże, Teoria, etyka, edukacja. Eseje wybrane, wyb. R. Godoń, Wyd. UW, Warszawa 2008. J. Ritter, Zadanie nauk humanistycznych w społeczeństwie współczesnym, w: Studia z filozofii niemieckiej, t. 2. Szkoła Rittera, red. S. Czerniak, J. Rolewski, Wyd. Naukowe UMK, Toruń 1996. O. Marquard, O nieodczowności nauk humanistycznych, w: tenże, Apologia przypadkowości, tłum. K. Krzemieniowa, Oficyna Naukowa, Warszawa 1994. E. Cassirer, Logika nauk o kulturze, tłum. P. Parszutowicz, Wyd. Marek Derewiecki, Kęty 2011. E. B. de Condillac, O pochodzeniu poznania ludzkiego; Gramatyka, tłum. K. Brończyk, T. Bartel, Altaya, Warszawa 2002. J.-J. Rousseau, Szkic o pochodzeniu języków, tłum. B. Banasiak, Aureus, Kraków 2001.
Efekty uczenia się: K_W1 Ma podstawową wiedzę o miejscu kognitywistyki w systemie nauk oraz o jej przedmiotowych i metodologicznych powiązaniach z filozofią K_W3 Rozumie, czym jest teoria naukowa i jaka jest jej rola w wyjaśnianiu funkcjonowania człowieka K_W16 Wskazuje podstawowe zasady formułowania hipotez i ich uzasadniania, zarówno w obszarze nauk humanistycznych jak i przyrodniczych K_K1 Zna ograniczenia własnej wiedzy i rozumie potrzebę dalszego kształcenia K_K7 Docenia znaczenia refleksji humanistycznej dla rozwoju nauki i techniki
Metody i kryteria oceniania:
1) Podstawowym warunkiem uzyskania zaliczenia z ćwiczeń jest obecność na zajęciach. 2) Aktywny udział w dyskusji, merytoryczne przygotowanie do zajęć. 3) Wygłoszenie w trakcie zajęć prezentacji na podstawie wybranego tekstu źródłowego.

Kryteria oceniania prezentacji:

Każda prezentacja będzie oceniana według następujących kryteriów:

1. Trafność i precyzja analizy tekstu – Czy student poprawnie identyfikuje główne tezy i argumenty tekstu? Czy rozumie kontekst filozoficzny?
2. Umiejętność interpretacji i wyciągania wniosków – Czy student potrafi logicznie interpretować treść tekstu i dostrzegać jego konsekwencje?
3. Jasność i struktura wypowiedzi – Czy prezentacja jest dobrze zorganizowana, spójna i logiczna?
4. Krytyczna dyskusja i odpowiedzi na pytania – Czy student potrafi bronić swojego stanowiska w dyskusji? Jak radzi sobie z pytaniami od prowadzącego i grupy?

Skala oceniania prezentacji:

bdb - wystąpienie wyczerpuje zagadnienie w wysokim stopniu, jest spójne, logicznie uporządkowane, zawiera jasno sformułowane i precyzyjnie omówione wnioski, jest ujęciem krytycznym, wykazującym wysoki stopień samodzielności;

db - wystąpienie wyczerpuje zagadnienie w zadowalającym stopniu, jest spójne, logicznie uporządkowane, zawiera starannie przemyślane i jasno sformułowane wnioski;

dst - wystąpienie wyczerpuje zagadnienie w dostatecznym stopniu, jest spójne, logicznie uporządkowane, zawiera wnioski końcowe.

Zakres tematów zajęć:

- 1) Jak współcześnie uzasadnić konieczność istnienia humanistyki?
 - M. P. Markowski, Polityka wrażliwości. Wprowadzenie do humanistyki (fragment)
- 2) Pojęcie nauki a prawda w naukach humanistycznych
 - H. G. Gadamer, Prawda w naukach humanistycznych
- 3) Czym jest kształcenie i uniwersytet?
 - H. G. Gadamer, Idea uniwersytetu – wczoraj, dziś, jutro
- 4) O kryzysie uniwersytetu i zadaniu nauk humanistycznych
 - J. Ritter, Zadanie nauk humanistycznych w społeczeństwie współczesnym
- 5) O kompensacyjnej roli nauk humanistycznych
 - O. Marquard, O nieodzowności nauk humanistycznych
- 6) Nauki o przyrodzie vs nauki o kulturze
 - E. Cassirer, Przedmiot nauki o kulturze
- 7) O metodzie w nowożytnym systemie nauczania
 - G. Vico, O metodzie
- 8) O mądrości, metafizyce i logice poetyckiej
 - G. Vico, Nauka nowa (fragmenty)
- 9) O genezie języka oraz języku naturalnym i sztucznym
 - E. B. de Condillac, O pochodzeniu poznania ludzkiego (fragmenty)
- 10) O ekspresji i pochodzeniu języka z uczucia
 - J.-J. Rousseau, Szkic o pochodzeniu języków (fragmenty)
- 11) Refleksja jako źródło języka; człowiek jako istota językowa
 - J. G. Herder, Rozprawa o pochodzeniu języka (fragmenty)
- 12) O pamięci i psychologii metafory
 - D. Draaisma, Machina metafor. Historia pamięci (fragment)
- 13) Komputerowa metafora umysłu
 - D. Draaisma, Machina metafor. Historia pamięci (fragment)

Literatura uzupełniająca

E. Coreth, H. Schöndorf, Filozofia XVII i XVIII wieku, przeł. P. Gwiazdecki, Kęty 2006.
E.R. Curtius, Literatura europejska i łacińskie średniowiecze, przeł. A. Borowski, Kraków 1997.
H. Blumenberg, Paradygmaty dla metaforologii, przeł. B. Baran, Warszawa 2017.
B. Baczko, Rousseau: samotność i wspólnota, PWN, Warszawa 1964.
E. Cassirer, Filozofia oświecenia, przeł. T. Zatorski, Wyd. UW, Warszawa 2010.

Metody dydaktyczne

ćwiczenia konwersatoryjne
metody dyskusyjne
metody pracy ze źródłami

Rygory zaliczenia zajęć

zaliczenie na ocenę

Dane grup zajęciowych

Grupa numer 1

Prowadzący grupy:

Magdalena Krasieńska

Przynależność do grup przedmiotów w cyklach:

Opis grupy przedmiotów	Cykl pocz.	Cykl kon.
2 rok, 4 sem., kognitywistyka [SP] (SP-Kog-24)	2024L	

Punkty przedmiotu w cyklach:

<bez przypisanego programu>			
Typ punktów	Liczba	Cykl pocz.	Cykl kon.
Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS)	5	2024L	